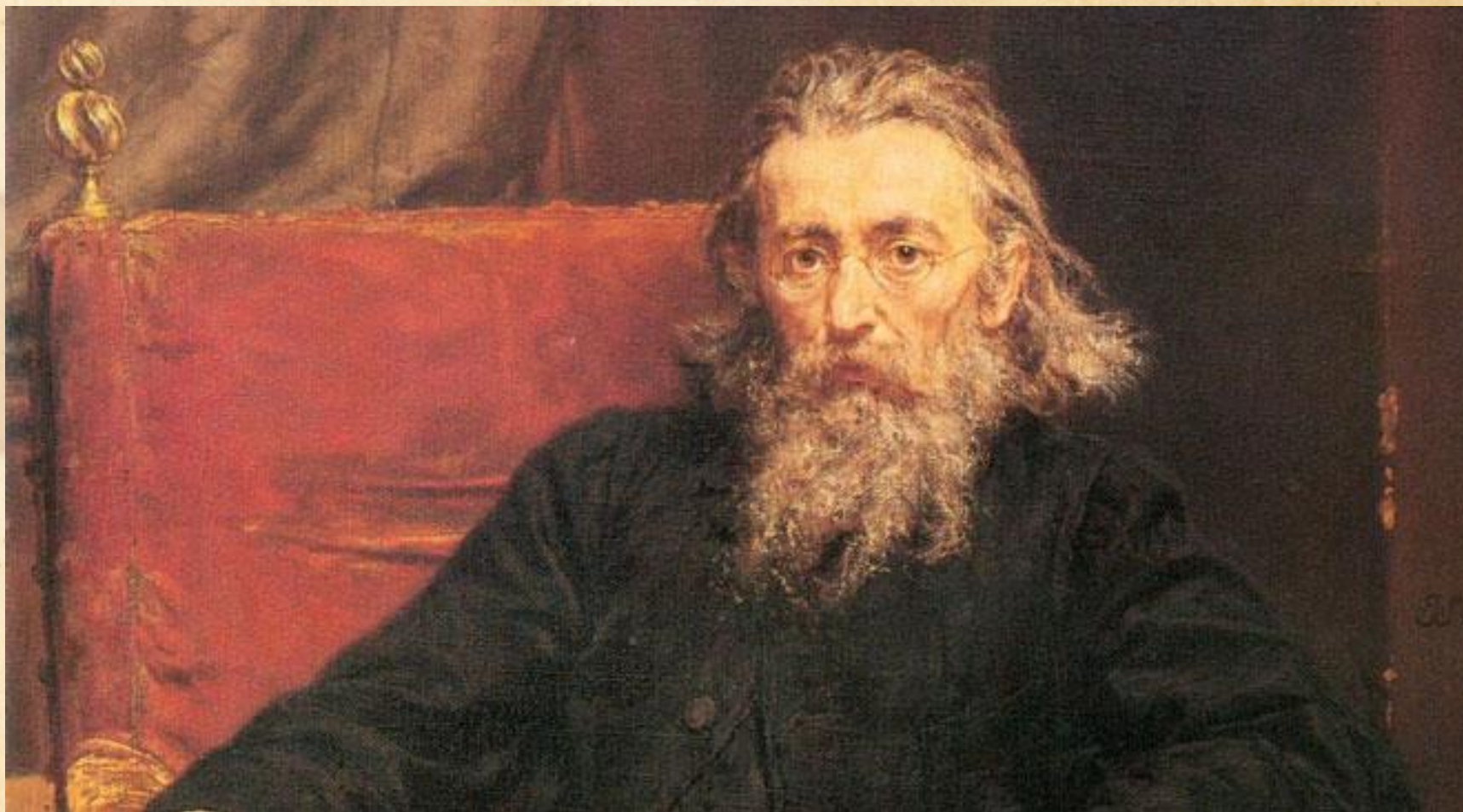

JAN MATEJKO

SAEPE PROVIDET DEUS UT MAGNA CLAUDANTUR PARVIS

(„często sprawia Bóg, że wielkość zamyka się w małym kształcie”).

Taki napis pojawił się w 1904 roku nad drzwiami pokoju, w którym sześćdziesiąt sześć lat wcześniej na świat przyszedł Jan Matejko – człowiek niewielkiej postury, lecz wielki duchem. Równie wielkie tworzył obrazy i, jak rzadko który artysta, cieszył się uwielbieniem współczesnych.

Krótką biografía

- Jan Alojzy Matejko urodził się w roku 1838 w Krakowie. Jego ojciec, Franciszek Matejko, był z pochodzenia Czechem, jego nazwisko oryginalnie brzmiało: Matějka. Do Polski przybył jako nauczyciel muzyki i guwerner. Najpierw został zatrudniony u rodziny Wodzickich w Kościelnikach, a następnie przeprowadził się do Krakowa. W Krakowie pojął za żonę Karolinę Rossenberg. Małżeństwo zamieszkało przy ulicy Floriańskiej, tam też wychowywał się młody Jan i dziesięcioro jego rodzeństwa. Jan to dziewiąte dziecko. Rodzina Matejków była bardzo liczna i zróżnicowana kulturowo. Ojciec był Czechem, matka pochodziła z rodziny polsko-niemieckiej – on był katolikiem, ona protestantką.

Franciszek Ksawery Matejko (ojciec artysty)

Teodora Matejko

- Teodora – najmłodsza córka Giebułtowskich i przyszła żona Matejki nie miała łatwego charakteru. Już jako dziecko była kapryśna, złośliwa i nieposłuszna.
- Nie przeszkadzało to zakochanemu w niej po uszy młodemu artyście. Matejko upatrzył ją sobie już w we wczesnych latach i długo zabiegał o jej względy.

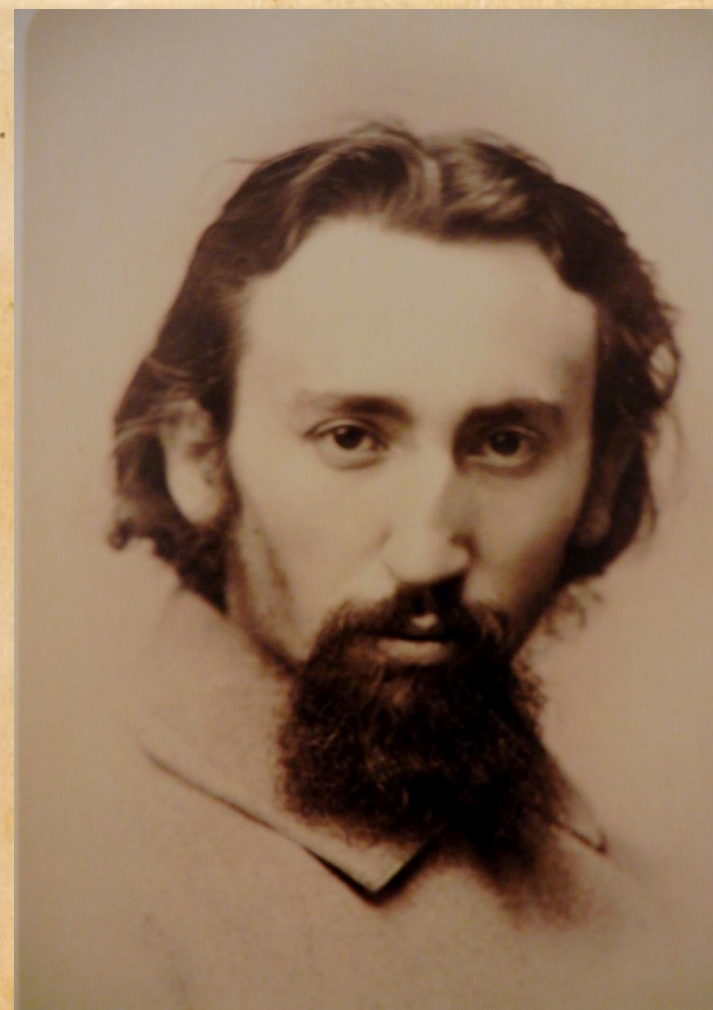
Teodora Matejko (żona malarza)

Pierścionek zaręczynowy

- W 1845 r., mając siedem lat, Jan stracił matkę, co było poważnym ciosem dla małego chłopca. Opieki nad liczną gromadką podjęła się siostra Joanny, jednak ani ona, ani ojciec dzieci nie mieli dla nich zbyt wiele czasu.
- Mały Jan borykał się z różnymi lękami i poczuciem osamotnienia. Faktem jest, że miał źle zrośnięty nos. W dzieciństwie musiał mieć jakiś wypadek i nikt nie zadbał, by właściwie go opatrzyć.

Koryznówka w Nowym Wiśniczu

- Matejko zwłaszcza wizyty w Nowym Wiśniczu bardzo sobie upodobał.
- Pisał: „...nieraz nie mogę sobie rady dać, tym więcej gdy sobie wspomnę chwile miło spędzone w drogim mi zawsze Wiśniczu u Was, zacnych ludzi, którzyście mnie raczyli zawsze mile widzieć u siebie; niech Wam Bóg zapłaci, bo ja nie wiem, czy kiedy będę mógł się dostatecznie wywdzięczyc”.

-
- Od 1981 roku w Koryznówce mieści się Muzeum pamiątek po Janie Matejce. Chociaż maleńkie – zwiedza się tylko dwa pokoje – warto je zobaczyć. Dworek przetrwał do dziś w niemal niezmienionym stanie. Wygląda tak, jak za czasów, gdy przyjeżdżał tu malarz. W pokoju stoi fortepian, na którym zwykł grywać, na ścianach wiszą zdjęcia rodzinne oraz rysunki, karykatury i obrazy, które malował.

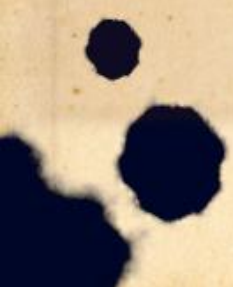
Dusza artysty

- Od wczesnych lat Jan zdradzał zdolności artystyczne, jednak ojciec nie pochwalał jego pasji. W szkole św. Barbary, do której uczęszczał od 1847 roku, radził sobie bardzo słabo. Brakowało mu akceptacji ze strony ojca i rówieśników. Bliskie relacje nawiązał z rodziną Giebułtowskich, u których czuł się lepiej niż we własnym domu.
- Ważną zmianą w życiu młodego Jana Matejki było rozpoczęcie nauki w Szkole Sztuk Pięknych. Miał wówczas 13 lat. I choć nadal borykał się z wieloma trudnościami w nauce, jak również kłopotami finansowymi i zdrowotnymi (problemami ze wzrokiem), w końcu mógł realizować swoją największą pasję. Tu poznał swoich pierwszych mistrzów: Józefa Kremera i Władysława Łuszczkiewicza. Za ich sprawą zaczął tworzyć tzw. „Skarbczyk” – zbiór szkiców, detali, fragmentów.

W 1858 roku Matejko, dzięki otrzymanemu stypendium mógł wyjechać na studia do Monachium. Już wcześniej skłaniał się ku malarstwu historycznemu, tu dodatkowo zainspirował się twórczością Delaroche'a i Carla von Piloty'ego.

W 1860 r. krótko przebywał w Wiedniu. Jego sytuacja materialna stopniowo się poprawiała, sprzedawał obrazy, miał też na koncie publikację „Ubiory”.

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Powstanie styczniowe

- Kiedy w 1863 roku wybuchło powstanie styczniowe, Jan Matejko brał w nim udział na miarę swoich możliwości, ponieważ miał wadę wzroku i nie potrafił walczyć.
 - Wspierał ruch materialnie, a także zajmował się dostarczaniem powstańcom broni. Natomiast dwaj jego bracia brali czynny udział w walkach.
-

•Grobowiec Jana Matejki

- Matejko zmarł w wieku 55 lat (1893) jako uznany artysta i człowiek zamożny, ponieważ pod koniec życia jego sytuacja materialna znów się poprawiła.
- Podczas pogrzebu żegnały go tłumy i słyszać było bicie dzwonu Zygmunta.
- Ciało artysty złożono na Cmentarzu Rakowickim w rodzinnym grobowcu.

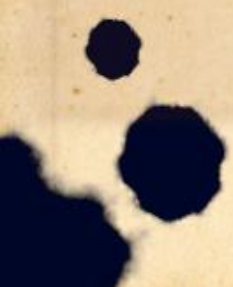

Twórczość Jana Matejki

- Początkowo Jan Matejko kierował się w stronę malarstwa religijnego. Jednak doświadczenia takie jak bombardowanie Krakowa przez Austriaków czy powstanie styczniowe wywarły na nim ogromne wrażenie i zmieniły kierunek jego zainteresowań. Odtąd w jego twórczości zdecydowanie dominowały wydarzenia historyczne.
- Obrazy Matejki nie stanowią wiernego odtworzenia zdarzeń, a raczej ich interpretację. Często świadomie umieszczał jakąś postać w scenie, w której nie powinna się znaleźć, jak np. Kołłątaja w „Bitwie pod Racławicami”, by podkreślić ich związek z wydarzeniami.
- O obrazach Matejki mówi się, że są „filmowe”, przypominają kadry z filmu, są dynamiczne, ujęte w kadr i spiętrzone. Postacie ujęte w ruchu wyrażają silne emocje („Kazanie Skargi”, „Astronom Kopernik...”).

Najważniejsze dzieła Jana Matejki

„Stańczyk” (1862)

„Kazanie Skargi” (1864)

„Rejtan - Upadek Polski” (1866)

„Unia Lubelska” (1869)

„Stefan Batory pod Pskowem” (1872)

„Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem” (1873)

„Zawieszenie dzwonu Zygmunta” (1874)

„Bitwa pod Grunwaldem” (1878)

„Hołd pruski” (1880-82)

„Jan III Sobieski pod Wiedniem” (1883)

„Wernyhora” (1883-84)

„Bitwa pod Racławicami” (1888)

„Śluby Jana Kazimierza” (1893)

Wykonała: Wiktoria Iwańska

